

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

== Γραφεία, Σοφοκλέους 3 ==

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Εσωτερικού: Έτησία Δρ. 20. — Έξαμήνη Δρ. 10.

Εξωτερικού: Φρ. 25. — Φρ. 15.

Κάθε φύλλο λεπτά 40

Αγγελία και διαφημίσεις διαχ. 2 ο σελος.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΜΙΑ καταπληκτική είδηση έχουμε να αναγγείλουμε σήμερα στους αναγνώστες μας. Ο κ. Ξερόπουλος, όπως ακούσαμε, παραιτήθηκε από την επιτροπή για τη σύνταξη του 'Αναγνωστικού της Δ' τάξης των Δημοτικών σχολείων. Τέλος πάντων πάντα άτυχη αυτή ή εκπαίδευση. Ίδρωσαμε όσο να τον καταφέρουμε τον κ. Ξερόπουλο να δεχτεί, χρειάστηκε μάλιστα να του κά-
νουμε και ξεχωριστή βίζιτα για να τον πείσουμε, κι αυτός ο σκληρός δέχεται, γίνεται απεργοσπάζτης, γράφει δυο τρία τυπογραφικά φύλλα, που ανακηρύχονται από την επιτροπή γι' αριστουργήματα κ' ύστερα άξαφνα δηλώνει πως παραιτείται. Και τώρα έλάτε να εξιχνιά-
σουμε το μεγάλο το μυστήριο. Να παραιτήθηκε ο κ. Ξ. από δική του πρωτοβουλία, βλέποντας τις δυσκο-
λίες του έργου, μ'ς φαίνεται άπίθανο. Ο κ. Ξ. είναι γνωστό πως δέ γνωρίζει δυσκολίες. Έπιτυχίες μόνο γνώρισε σε όλη του τη ζωή. Να τον ανάγκασε ή ίδια επιτροπή να παραιτηθεί; Και γιατί; Μπας κ' ή κα-
ταγγελία του «Νουμά» πως ή επιτροπή συνεργάζεται μ' έναν αντιδραστικό έφερε αυτό το αποτέλεσμα; Ό-
πως κι αν είναι, το ζήτημα είναι τώρα πώς θά συνε-
χίσει και θάποτελειώσει το περιφημο αυτό αναγνω-
στικό. Οί πιο έξυπνοι δ' αν τους γίνονται έλλυσι-
κ'ς πρότασες μυρίζονται εγκαίρως τις κακοτοπιές και
σά φρόνιμοι άνθρωποι δηλώνουνε πως δέ δέχονται.
Οί πιο τολμηροί σαν τον κ. Ξ. δέχονται για να παραι-
τηθούνε σε λίγο. Μόνο ο κ. Ζαχαρίας Παπαντωνίου
άποδείχτηκε αληθινός ήρωας κ' έφτασε ως το τέλος,
κ' έτσι άποχτήσαμε ένα διδαχτικό βιβλίο, που κατά τη
δήλωση μερικων μελών της επιτροπής, είναι ζήτημα
αν έχει το ταίρι του ανάμεσα σε όλα τα διδαχτικά βι-
βλία των άλλων κρατών! Μά ο κ. Ζαχαρίας είναι θαυ-
ματοποιός και στά γράμματα και στην τέχνη και τα
θέματα δέν μπορεί να τα διαπράττει ο καθένας.
Γι' αυτό έμεις δέ βλέπουμε το λόγο γιατί ή επιτροπή
να κάθεται και να πονοκεφαλάει για να βρεί τον κα-
ταλληλότερο. Ύστερα από την τεράστια έπιτυχία των
Ψηλων Βουνων, ο συγγραφέας του βιβλίου αυτού έχει
κάθε δικαίωμα να πατησει σε αυτόν κι όχι σε άλλον
νάνατεθεί ή σύνταξη και του αναγνωστικού της τε-
τάρτης, και της πέμπτης, και κάθε τάξης. Γιατί δέν
πισφύουμε βέβαια πως ο κ. Ζαχαρίας είναν γεννημέ-

νος για να γράφει αναγνωστικό μόνο για την τρίτη.
Εδώ μ'ς άποκαλύπτει άξαφνα, μόλις το ύπουργείο
χτύπησε το μαγικό του χρυσό ραβδί, ένα κρυμμένο
συγγραφικό ταλέντο που το καρτερούσαμε αιώνες
και τώρα που μ'ς άφησε ο κ. Ξ. στη μέση, θά το άφ-
ησουμε άχρησιμοποίητο;

Με την ευκαιρία αυτή θά θέλαμε να ξέρουμε πως το
έπ'οργείο φαντάζεται τη σύνταξη ενός παιδικού
διδαχτικού βιβλίου, πούρχεται μάλιστα ύστερα από μια
γλωσσική επανάσταση για να χρησιμέψει φυσικά
σαν πρότυπο και δείγμα της καινούριας ιδεολογίας.
Είναι γνωστό πως διδαχτικό βιβλίο για μικρά παι-
διά δέ μπορεί να γράφει ο καθένας. Με το να είσαι
άριστος χρονογράφος, ή σκιτσογράφος, ή μεταφρα-
στής ξένων αριστουργημάτων, ή με το να έχεις γρά-
ψει κι ο ίδιος καλά φιλολογικά βιβλία, δέ σημαίνει
πως είσαι και καλός συγγραφέας για τα παιδιά. Αυτό
είναι ένα φυσικό δώρο που πολύ λίγοι σε κάθε χώρα
τόχουνε. Μόνο εδώ στο θαυμάσιο αυτό τόπο, όπου
άπό το τίποτα δημιουργούνται οί μεγάλες ειδικότητες,
μόνο εδώ, είδαμε κι αυτό το θέμα να στρατολογούνε
λογιώ λογιώ λόγιους, που δέ γράφανε ποτέ για παι-
διά, κατά προτίμηση δέ δημοσιογράφους της στρα-
τευόμενης δημοσιογραφίας, και να τους αναθέτουνε
τη σύνταξη του πιο δύσκολου βιβλίου, που μπορεί να
γίνει. Και βρίσκονται άπλοιοι δημοσιογράφοι κι άλλ-
φροσυνείδητοι λόγιοι που δέχονται τέτοια βαρεία έν-
τολή. Μά με ποιό δικαίωμα παίρνετε ένα λόγιο ή ένα
δημοσιογράφο από το δημοσιογραφικό του γραφείο και
τον έ χειροτονείτε συγγραφέα για παιδιά; Και το χει-
ρότερο από όλα, πως μπορεί να γραφτεί καλό βιβλίο
κατά παραγγελία και σε ώρισμένο χρονικό διάστημα
και μέσα σε γλωσσικό, παιδαγωγικό κ' ιδεολογικό
περιθώριο, που δέν εμπνεύστηκε ο ίδιος μά άλλοι του
το χαράξαν; Έξακριβωσε ή επιτροπή πως ύπάρχει
ταυτότητα στις ιδέες και στις στέψες ανάμεσα σε αυτή
που εκπροσωπεί το κράτος και του συγγραφέα, που
πρέπει να βάλλει την άτομική του σφραγίδα στο έργο
του; Τό ότι θά βοηθούνε βέβαια λόγιοι με αντίθετες
άτομικές ιδέες, που θά δεχτούνε να γράφουνε μέσα
στο περιθώριο, που θά τους χαράξουνε άλλοι, αυτό
το ξέρουμε, μά έμεις δέ μιλούμε για τους τέτοιους, μά
για τους εϊσυνείδητους συγγραφιάδες. Τό διδαχτικό
παιδικό βιβλίο δέ μπορεί παρά να είναι κι αυτό κα-
πός ώρμος μιάς ήθερης έμπνευσης. Ένα ποιητικό ξε-
χείλισμα μιάς ηγής, που συνήθισε να βλέπει στα βά-
θη της παιδικής καρδιάς και σαν τέτοιο αναβλύζει
αυτόρητο τη στιγμή που κι ο ίδιος ο συγγραφέας δέν
το περιμένει. Τα καλά βιβλία δέ γράφονται πάνω σε
συντάγες και με συνεργασίες πολλών και διάφορων,
που κι αν αυτοί είναι σοφοί. Κ' έπειτα είναι άνήκου-
στο, δείχνει άγνοια άσυχώρητη κι άμέτρητη να γρά-
φει ο συγγραφέας το βιβλίο του, κ' έπειτα να το πα-
ροδίνει σε ξένα χέρια για να του το επεξεργαστούνε
και να του το διορθώσουνε γλωσσικά! Πώς το άνα-
κάλυψε αυτό το πρωτότυπο είδος της συνεργασίας;
Μπορεί να νοηθεί περιεχόμενο βιβλίου ανεξάρτητο
άπό τη γλωσσική του διατύπωση; Μά ή γλώσσα είναι
ή μορφή του βιβλίου, είναι ο χαρακτήρας, ή ψυχή
του συγγραφέα. Όταν λείπει ή γλώσσα, λείπει ή

ψυχὴ τοῦ συγγραφέα, καὶ τότε τί μένει; Ἐνα στεγνὸ ὕλικο πού δὲν ἔχει καμιά ἀξία. Τὸ ξέρουμε. Θὰ μᾶς ἀντιπροτείνουν τὴν ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ δοθεῖ ὅπως ὅπως ἓνα βιβλίον στὰ χέρια τῶν παιδιῶν. Κ' ἐμεῖς ἀντιπαρατηροῦμε εὐλαδικά, πὼς ὅσο δὲν εἶχατε ἀκόμα ἔτοιμο τὸ ἐμπνευσμένο, τὸ ἀληθινὸ διδαχτικὸ βιβλίον, δὲν ἔπρεπε νὰ διασπῆτε νὰ μπάσετε τὴ δημοτικὴν στὰ σχολεῖα. Ἡ δημοτικὴ ἔπρεπε νὰ ἐμφανιστεῖ γιὰ πρώτη φορὰ μὲ ἓνα βιβλίον ὄγκου καὶ κύρους συγγραφικοῦ, πού νὰ κάνει ἐντύπωση. Μὲ τὰ Ψηλὰ Βουνὰ πού γραφτήκανε κατὰ παραγγελίαν σὲ ὀρισμένα μέτρα, σὰ νὰ ἦταν παπούτσια ἢ φορεσιὰ, δὲν μπορεῖτε νὰ βουλῶστε τὰ στόματα τῶν ἀντίπαλων. Τώρα, πού τὸ λάθος ἔγινε πὰ δὲ μένει νὰ κάνουμε τίποτις ἄλλο παρὰ ἀφήνοντας κατὰ μέρος τοὺς διαγωνισμούς, πού τίποτε ἐμπνευσμένο δὲ μποροῦνε νὰ μᾶς δώσουν ὅπως δὲ μᾶς δώσανε καὶ στὴν ποίησιν οἱ Λασιάνεοι καὶ οἱ Φιλαδέλφειοι, νὰ κοιτάξουμε πρῶτα πρῶτα νὰ περισυλλέξουμε ὅ,τι ἐμπνευσμένο καὶ σ' εὐτυχημένες στιγμὲς συγγραφικοῦ ὀργασμοῦ γράφτηκε ὡς τώρα ἀπὸ τοὺς δικούς μας, κατ'ἀλληλο γιὰ παιδιά καὶ ὕστερα νὰ ριχτοῦμε στὶς ξένες μετάφρασεις. Μία καλλιτεχνικὴ μετάφραση εἶναι πιθανότερη παρὰ ἡ συγγραφὴ ἐνὸς πρωτότυπου ἔργου μὲ παραγγελίαν. Ἀλλοῶς ὑπάρχει φόβος νὰ καταστρέψουμε τὸ τρυφερὸ στομάχι τῶν παιδιῶν μὲ τοὺς διάφορους πρωτότυπους λαπάδες πού τὰ ταῖζουμε.

* * *

ΝΑ καὶ ἓνα ζήτημα πού περιμένει ἀπὸ χρόνια τὴ λύση του: Τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο. Πολλὰ εἰπωθήκανε, πολλὰ γραφτήκανε ἴσα μὲ σήμερα γι' αὐτό. Φαίνεται ὅμως πὼς τελειώνουν πὰ τὰ ψέματα. Συστήθηκε, λέει, ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ φροντίσῃ τὴν ἰδρυσὴν του. Ὁ καὶ Ι. Δαμιέργης, ὁ καὶ Κ. Χατζόπουλος καὶ ὁ καὶ Ν. Παπαγεωργίου. Ὁ τελευταῖος εἶναι ὁ γνωστὸς ἡθοποιός, κατ'ἀλληλο γιὰ νὰ λύσει τὰ τεχνικὰ ζητήματα. Οἱ δυὸ ἄλλοι πού θὰ καταπιαστοῦνε τὸ μεγάλο ἔργο, διολεχτοὶ βέβαια καὶ ἴσης ἀξίας λογοτέχνες, μὰ στοιχεῖα πολὺ διαφορετικά. Ὁ καὶ Δαμιέργης ἀνθρωπος παλιῆς ἐποχῆς, μὲ φρονήματα καὶ γούστα συντηρητικά, μὲ ἀντίληψες καθυστερημένης θεατρικῆς τέχνης, ἀντίθετα πρὸς τὸν καὶ Χατζόπουλο, νεώτατο λόγιον, σπουδασμένο χρόνια στὴ Γερμανία, ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὰ νέα ἰδανικά τῆς τέχνης, πού κατέθηκε στὴν Ἑλλάδα νὰ νὰ σιτισθῇ τὴν πνοὴ τοῦ σοσιαλισμοῦ, μὲ ψυχὴ ἐπαναστατικὴ, ἐχθρὸ τῆς συντηρητικότητος καὶ καμωμένο γιὰ νὰ ὀδηγήσῃ σ' ἓνα καινούριον δρόμον τὰ καλλιτεχνικὰ ζητήματα. Θὰ πεῖ λοιπόν, γιὰ νὰ πολεμήσουν οἱ δυὸ διαλεχτοὶ λογοτέχνες νὰ συνεργαστοῦνε, πὼς κάποια μεταβολή, ἀγνωστὴ σὲ μᾶς, ἔχει γίνει. Δηλαδή ἢ ὁ καὶ Δαμιέργης ἄφησε τὴν ἐπιφύλαξίν του γιὰ τοὺς νέους δρόμους τῆς τέχνης καὶ τῆς θεατρικῆς φιλολογίας, ἢ ὁ καὶ Χατζόπουλος πείστηκε, πὼς τὰ ἰδανικά τῆς παλιᾶς καλῆς ἐποχῆς εἶναι πὺ σύμφωνα γιὰ μιὰ τέτοια δουλειὰ καὶ πὼς σφέρο ἔχει γιὰ τὴν ὥρα νὰ τὰγκαλιᾶσει. Ὅπως καὶ ἂν εἶναι ὁ «Νουμάς» θὰ παρακολουθήσῃ τὴν καλλιτεχνικὴ αὐτὴ ὑπόθεσιν.

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ἐνας ὁμογενής, ἀπὸ τὴν Ἀνατολίαν, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὸ ὄνομά του, ὁ καὶ Μπακάμπιασης, κρυμμένος κάτου ἀπὸ τὸ ψευτόνομα «Διόσκουρος», ἔγραψε γαλλικὰ καὶ κυκλοφόρησε τὸν περασμένο μῆνα, στὴν Ἑλβετία, βιβλίον ἀπὸ 48 σελίδες, τυπωμένο στὴ Λωζάνη, μὲ τὸν ποιητικὸν τίτλον «La Littérature Grecque moderne». Φαίνεται τελευταῖα πὼς μερικὰ πράγματα λεγόμενα, ἀπὸ κύκλους ὀρισμένους στὴν Ἀθήναν, δὲν ἔχουνε πέρας πιά, γιὰ τοῦτο ἐφαρμόστηκε ἡ μέθοδος, τοῦ νὰ ξανάρθουν τὰ ἴδια πράγματα, μὲ ἀλλόλογιστον φόρεμα ἀπὸ τὶς Ἑλβώπες, μὲ τοὺς φρέσκους σοφίας. Κι ὁ καὶ Μπακάμπιασης φάνηκε πρόθυμος νὰ ξεφουρνίσῃ ὅ,τι οἱ ἄλλοι τοῦ σφυρίξαν σ' αὐτὴν. Ἔτσι, μίλησε γιὰ τὴν «Νεοελληνικὴν λογοτεχνίαν», πολὺ συμβιβαστικά, ὅσο δὲ θὰ περιέμενε κανεὶς τόση καλωσύνη καὶ τόση συγκατάθεσις ἀπὸ τὸν καὶ Μπακάμπιαση, μ' ὅλη τὴν ἀπεροληψία καὶ τὴν αὐστηρότητα πού τὸν διακρίνει.

Οἱ γνώσεις τοῦ καὶ Μπακάμπιαση δὲν περιορίζονται μονάχα στὴ φιλολογία, μὰ ἐκτείνονται καὶ στὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Θαμάζει, φροσιώτατα, τοὺς μικτούς. Θέλει καὶ ἡ καθυστερούσα νὰ πάρῃ τὸ μέρος τῆς μέσα στὴ δημοτικὴ. «Τέτοια εἶναι ἡ τάσις σήμερα στοὺς καλῆτερος νέους πού γράφουνε». Κ' ἔχει δικίον μεγάλο. Τὰ τόσα περιοδικὰ, τοῦ τελευταίου καιροῦ, πού στολίζουν τὸ πνευματικὸ στερέωμα τῆς δοξασμένης μας πατρίδας, εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἀνακατωμένη δημοτικοκαθαρεύουσα, γιὰ τὴν οἱ «καλῆτεροι νέοι» βαρκοῦνται νὰ διαβάσουν καὶ νὰ μάθουν γραμματικὴ τῆς δημοτικῆς. Τὰ τέτοια ἔργα, ἐπεδὴ εἶναι γεννήματα μεγαλοφύας, θὰ μείνουν αἰώνια, καὶ ἔτσι ἡ μυχτὴ γλώσσα ἀναφισθήτητα θὰ καθιερωθῇ. Τὸ συμπέρασμα! Ἐλπίζουμε πὼς ἡ μεγάλη του ἐξουδεύουσα δὲ θὰ μείνῃ ἀχρησιμοποίητη ἀπὸ τοὺς ἐπίσημους κύκλους τῆς Παιδείας μας.

Μὰ ἐκεῖ πού ὁ καὶ Μπακάμπιασης φανερώνεται μεγάλος δάσκαλος τοῦ συμβιβασμοῦ, εἶναι σὰ μιλεῖ, γιὰ τὸν Ψυχάρη καὶ γιὰ τὸν Παλαμά. Ὁ Ψυχάρης, λέει, ἔχει ἀξία πού θὰ μείνῃ μεγάλη, μὰ τὸ ἔργο του δὲν ἔδωσε καὶ πολλὰ πράγματα. Κάτι, βέβαια, ἔκαμε καὶ αὐτός, μὰ ἡ γλώσσα του καὶ τὸ ὕψος του εἶναι προσποιημένα. Φαντασθῆτε τί δαιμόνιον πνεῦμα καὶ ὑπέροχον ἀφέλεμα πρέπει νὰ ἔχει κανεὶς, γιὰ νὰ κρίνῃ ἔτσι, τὸν Ψυχάρη, πού ὅλοι ὅσοι ἀξίζουν σήμερα, καὶ πού κάτι θὰ νοιώθουνε καὶ αὐτοὶ ἀπὸ φιλολογία καὶ τέχνη, βλέπουνε τὸ πεζογραφικὸν τοῦ ἔργο, σὰν τὸ πρῶτον ξύπνημα τῆς φιλολογίας στὴ Ρωμιόσυνην, ὕστερ' ἀπὸ αἰῶνες ὕπνου καὶ σκαλαβιάς. Ἡ γεμάτη καὶ γερὴ φράση τοῦ Ψυχάρη, ἡ τελειωτικὴ διατύπωση τῆς ἐννοίας, πού τὸν ἀνεβάζει σὲ αὐτὰ πρῶτης γραμμῆς, ἀφτασιο ἴσα μὲ τὴν ὥρα, διχῶς ἐξαιρέση, ἢ ἀπέραντη καὶ θαυμάσιαν γνώση τῆς λαϊκῆς γλώσσας καὶ ψυχῆς, ἢ δυνατὴ πνοὴ πού ἀνέβει.

χώνει όλο τό έργο του, έπιστημονικό και λογοτεχνικό, δέ βρίσκουνε χώρο στίς ανώτερες φυσιογνωμίες του κ. Μπακάμπαση και κείωνε, πού του τραβούνε από τά πορασκήνια τά διανοητικά σκoiνιά.

Μά ό συμβιβασμός δέν έχει σύνορα. «Ο Παλαμάς», λέει «είναι γιά τήν έλληνική λογοτεχνία, μεγάλος ποιητής». Μά τοῦτο δέν έμποδίζει νά είναι άσυνάρτητος και νά μὴν είναι διόλου κριτικός! Τί βγαίνει; Ο κ. Μπακάμπασης παρουσιάζει μέ άμεροληψία στοὺς ξένους τή νεοελληνική λογοτεχνία. Ζήτημα κ' έθνικῆς προπαγάντας. Άμέσως όποιος ξένος πιάσει στό χέρι του τό διασκεδαστικό διβλίο, θά καταλάβη μονοστιγμῆς τή διανοητικότητα τοῦ κριτικοῦ, και φυσικά και τῆς άλλης ρωμοσύνης, πού ό κ. Μπακάμπασης παρουσιάζεται γιά δείγμά της.

Ο συγγραφέας τοῦ διβλίου, «Διόσκουρος», αληθινός μέ τοὺς περιφημούς μυχτοὺς τῆς Ἀθήνας, μᾶς δίνει τήν πληροφορία πὼς ταλέντο σονετίστα, σάν τοὺς πρὸ ἄξιους τεχνίτες τῆς Λύσης, έχει στήν ελληνική ποίηση, ό Γουτάρης. Μιλώντας γιά τό Μαβίλη, δέν τονίζει ὅπως πρέπει τήν τέχνη τοῦ δικοῦ του σονέτου. Στόν Παπαδιαμάντη αναγνωρίζει πὼς καλλιέργησε περισσότερο ἀπ' ὅλους τό στῦλ του, και μένει ὡς τώρα ό πρὸ δυνατός πεζογράφος. Έκλεχτός συγγραφέας είναι ό Ξενόπουλος, θαυμάσιος, μά μελοδραματικός, είναι ό Δημοστένης Βουτυράς, πού θινίζει συχνά τό ὕφος τοῦ Ντοστογιέφσκη, κλείνει στό βίβλος τῆς σκέψης του τόν τόνο τῆς διαμαρτυρίας τοῦ πολεταριάτου! Κι αὐτά τά λέει, ό κριτικώτατος κ. Μπακάμπασης γιά τό δηλωμένο αντισοσιαλιστῆ κ. Βουτυρά. Ἐτσι ό ἴδιος μᾶς δίνει τό μέτρο τῆς ὑποβολιαίας σοφίας, πού κρύβει τό περίεργο αὐτό διβλίο.

Στήν ποίηση αναγνωρίζει μεγάλο τό Σικελιανό, πού, φυσικά δέν έχει αὐτός τίς άσυναρτήσιες τοῦ Παλαμά. Στή δραματική τέχνη, άρταστος είναι ό Μελάς, μά κι ό Ξενόπουλος, πού έχει τήν άκόλουθη μεγάλη πρωτοτυπία: τά δηγήματά του στή δεύτερη έκδοση γίνονται δοάματα. Στήν κριτική ξεχωρίζεται ό Κ. Θεοτόκης, ό Κ. Χατζόπουλος, χωρὶς πολὺ βάθος και πνευματικὸ πλάτος, αντίθετα πρὸς τόν Α. Καμπάνη, πού έχει ζυγισμένη κρίση και ὕφος μέ κλασσική βραχυλογία. Ο ἴδιος Κ. Χατζόπουλος αναφέρεται πὼς έχει πετύχει μονάχα τή μετάρφραση τῆς Ἰφιγένειας τοῦ Γκαίτε. Μά γιά τό «Φάουστ», οὔτε λέξη, σά νάχει γίνει αντιζείμενο λογοκρισίας. Πὼς;

Οἱ παιδαγωγοὶ Α. Δελμούζος και Μανώλης Τρανταφυλλίδης τὸν ξετρελαίνουνε. Φυσικά. Ἐδῶ δέν έχει καμιά επιφύλαξη ό κ. Μπακάμπασης. «Όλα είναι ὡραία, ὅλα τέλεια, ὅλα ὑπέροχα. Ἡ εκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση δίνει ελπίδες. Γιά τή γλωσσική πάλι, είναι δηλωμένες καθαρὰ μέ τό μέρος της ὅλες οἱ έξοχότητες τῆς Γερμανίας και τῆς Γαλλίας.

Ἐτσι, έχοντας ὁδηγὸ τό διβλίο τοῦ κ. Διόσκουρου, ἄνκολο είναι νά κρίνουμε τά πράματα, ἀπὸ τήν ὀρθή τους ὄψη. «Ο,τι παινᾷ ό κ. Μπακάμπασης, θέλει ξεκαθόρισμα και κοσκίνισμα, δ.τι γτυπᾷ, σίγουρο πὼς ἀξίζει τήν προσοχή μας, δ.τι καμώνεται πὼς δέν ξέρει θά είναι ό φόβος και ό τρόμος στοὺς πάτρωνές του, τοὺς μυχτοὺς, πού τά χαριτωμένα κεφαλάκια τους τά βλέπει κανεὶς νά τρεμοσαλεύουνε πίσω ἀπὸ τίς διάφανες σελίδες τοῦ τυπωμένου τετραριῶ τοῦ κ.

Μπακάμπαση τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας.

Κεῖνο πού θέλαμε τελευταῖα νά ρωτήσουμε, είναι τί σημασία και ποιά έμπιστοσύνη στά μάτια τὼν ξένων, πού γι' αὐτοὺς δά και προορίζεται ἡ σοβαρή τοῦτη φυλλάδα, μπορεί νά έχει διβλίο, πού ό συγγραφέας του βγαίνει μέ ψευτόνομα, μὴ τολμώντας νά πάρει ἀπάνου του τήν εὐτύχη γιά τά γραφόμενά του. Τέτοια προπαγαντιστικά διβλία τότε παίρνουνε ἀξία, σάν παρουσιάζονται μέ κάποιο ὄνομα, πού νά κλείνει σοβαρότητα, και νάχει κάποιο κύρος στά γράμματα, ἀλλιώτικα οἱ ξένοι θά ὑποπτεύονται, κ' οἱ δικοὶ μας θά γελᾶνε μέ τά τέτοια καμώματα.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Παλιέ μου φίλε «Νουμάς»,

Ἐπειτα ἀπὸ ὅσα διάβασα στή χθεσινὴ «Πατρίδα», πρὸς μίλησε ἓνα πρῶτὴ τῆς περασμένης ἐβδομάδας ό Βενιζέλος στό Γενικὸ Γραμματεία τῆς Παιδείας, γιά τή γενική μεταρρύθμιση πού σκέφτεται νά φέρει στή Λαϊκὴ Ἐκπαίδευση ὅταν ἀνοίξη ἡ Βουλὴ, σοῦ στέλνω ὁλόχαρος τό γράμμα τοῦτο, γιά νά ἀποδειχτεὶ και πάλι, πὼς ὅσα σήμερα προτείνει και θέλει γιά τήν Ἐκπαίδευση τοῦ Λαοῦ του ό πρόεδρος τῆς Κυβέρνησης, τά ἔγραψε και τά ἀράδιασε ό «Νουμάς» ἐδῶ και δεκατρία χρόνια στά εκπαιδευτικά μου ἄρθρα: «Πὼς θά σωθεὶ τό Ρωμαίικο», «Λευτεριά κι' Ἀνάσταση», «Κανόνιο Ἐκπαιδευτικὸ Σύστημα», πού τότε οἱ σοφοὶ λειτουργοὶ τῆς Ἐκπαίδευσης και οἱ διάφοροι Ἐκπαιδευτικοὶ Σύμβουλοι οὔτε μιὰ ματιὰ δέν καταδέχτηκαν νά ρίξουνε. Τί ὡραία χρόνια ἐκεῖνα, και τί ἀγῶνας γιά τήν Ἀνάσταση τῆς Φυλῆς, πού τά χρόνια ἐκεῖνα ναρκωμένη κελύδταν στό δοῦρκο τοῦ φατριασμοῦ και τῆς ἀμάθειας. Ἐμεῖς τότες, μικροὶ αγωνιστὲς τῆς Ἰδέας προσπαθοῦσαμε μέ τό «Νουμάς» νά σηκώσουμε ψηλά τή Σημαία τῆς Ἀλήθειας και Ὀμορφιάς κινδυνεύοντας νά χάσουμε τή θέση μας, τό ψωμί μας και τή ζωὴ μας ἀκόμα, φέρνοντας τὴ βοῦλα τοῦ Προδότη και τοῦ πωλημένου.

Τώρα ἂς πάρη ό καθένας και ἂς διαβάσῃ αὐτά τά ἄρθρα μου και θά δῇ ἑάστερα τί δρόμο ἄνοιγε ό «Νουμάς» στήν ποδόδο τῆς Πατρίδας μέ τοὺς φίλους του. Ἐκεῖ θά δει δ.τι ζητάει και θέλει γιά τήν Ἐκπαίδευση σήμερα ό Κυβερνήτης τῆς Χώρας.

Και ἴσα ἴσα γι' αὐτό νομίζω—και τοῦτο δέν τό λέγω ἀπὸ ἐγωϊσμό ἢ αἰδοξία γιατί ό «Νουμάς» ξέρει πόσο ἀθόρυβα θέλω νά ζῶ και νά δουλεύω—πὼς καλὸ θά ἦταν τώρα πού ἔδωκε ὑπόσχεση ό Ἀρχηγός τῆς Φυλῆς γιά τήν γενική μεταρρύθμιση τοῦ εκπαιδευτικοῦ τρωινοῦ συστήματος νά ξανατυπώνονταν τά ἄρθρα μου τοῦ 1906 μὴ τυχόν και πάλι στή συζήτηση ἐκείνων πού θά προυσιασθοῦνε στή Βουλὴ υπεὶ τό πνεῦμα τῆς πρόληψης, αὐτῆς τῆς Ὑδρας, πού ἀδέλητα σπιντοδένει κάθε πρόοδο. Ἐκεῖ στά ἄρθρα μου και ἄλλον πού ἔγραψαν γιά τήν Ἐκπαίδευση, θά ἰδῇ ό καθένας πόση δύναμη ἐγείσῃ, τί λογασία ἐπρόσφερε και τί δρόμο εἶχε τοιμάσει ό «Νουμάς» με τοὺς φίλους του, με τοὺς μαλλιαροὺς προδότες, γιά τό καλὸ τῆς Πατρίδας.

Ο παλιός σου φίλος

ΗΛ. ΣΤΑΥΡΟΥ